

MELDCODE HUISELIJK GEWELD EN KINDERMISHANDELING

Stappenplan voor het handelen bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Boulevard410

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	3
Doel	4
Aanleiding	5
Evaluatie/ borging	5
Randvoorwaarden voor een veilig werk- en meldklimaat.....	5
Stap 1: In kaart brengen van signalen	6
Stap 2: Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van Veilig Thuis	7
Directe melding Veilig Thuis	7
Stap 3: Gesprek met ouder(s)/ verzorger(s)	8
Stap 4: Wegen van geweld of kindermishandeling	9
Stap 5: Beslissen: hulp inzetten of melden	10
Melden en bespreken met de ouder(s)/ verzorger(s)	11
Aandachtpunten t.a.v. contact met externen:	12
Lijst met afkortingen	13
Bijlage 1: Signaleringslijst kindermishandeling 4-12 jaar	14
Bijlage 2: Signaleringslijst huiselijk geweld 4-12 jaar	16

INLEIDING

Sinds 1 juli 2013 zijn organisaties en professionals in het onderwijs, de jeugdgezondheidszorg, de kinderopvang en de jeugdzorg op grond van de Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling verplicht om een meldcode te hanteren.

De meldcode richt zich op huiselijk geweld en kindermishandeling, daaronder ook begrepen seksueel geweld, vrouwelijke genitale verminking, eer gerelateerd geweld, ouderenmishandeling en huwelijksdwang. Een meldcode bevat een stappenplan. Het stappenplan leidt de professional door het proces vanaf het moment dat hij signalen opvangt, tot aan het moment dat hij eventueel besluit om hiervan een melding te doen. De organisatie kan door de Inspectie worden aangesproken op het beschikken over een meldcode. Individuele professionals binnen een organisatie kunnen worden aangesproken op de feitelijke toepassing van het stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Grensoverschrijdend gedrag door een professional jegens leerlingen valt buiten de meldcode.

Per 1 januari 2019 is de meldcode veranderd. Het wordt een professionele norm om melding te doen bij Veilig Thuis als er vermoedens zijn van acute en structurele onveiligheid. De 5 stappen uit de meldcode blijven bestaan, maar stap 4 en 5 worden aangepast. In stap 5 vervalt het onderscheid tussen hulp verlenen of melden. De beroepskracht neemt in de nieuwe situatie twee losse besluiten:

1. Is melden bij Veilig Thuis noodzakelijk?
2. Is zelf hulp bieden of organiseren ook (in voldoende mate) mogelijk?

Als hulpmiddel om te komen tot het besluit om te melden is het per 1 januari 2019 verplicht om als beroepskracht een afwegingskader te gebruiken in stap 4 en 5 van de meldcode.

Dit afwegingskader helpt hen bij het wegen van het huiselijk geweld of de kindermishandeling en bij het beslissen.

DOEL

Het stappenplan van de meldcode maakt de professionals van Boulevard410 duidelijk wat er van hen verwacht wordt bij signalen van huiselijk geweld.

De meldcode beschrijft in 5 stappen wat de professional moet doen bij vermoedens van huiselijk geweld.

Stap 1: In kaart brengen van signalen

Stap 2: Collegiale consultatie SMW/ MDO (evt. raadplegen van Veilig Thuis)

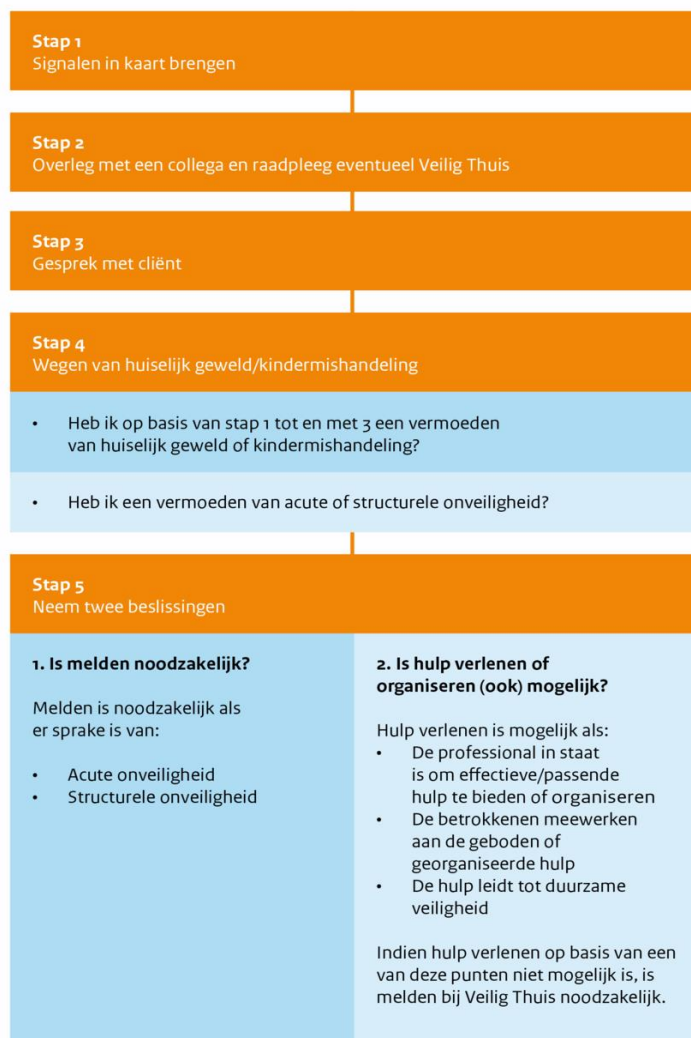
Stap 3: Gesprek met ouder(s)/ verzorger(s)

Stap 4: Met behulp van een afwegingskader bepalen of er sprake is van acute of structurele onveiligheid. Bij twijfel altijd Veilig Thuis raadplegen;

Stap 5: Beslissen: Acute of structurele onveiligheid: áltijd melden bij Veilig Thuis. Daarnaast is zelf hulp verlenen of organiseren ook mogelijk.

De stappen gaan in vanaf het moment dat er signalen zijn en zijn verzameld in een volgende die echter niet dwingend is. Waar het om gaat is dat alle stappen zijn doorlopen voordat een besluit tot melden wordt gedaan. Ook zullen stappen soms meer dan een keer worden gezet.

Figuur 1: **Stappenplan verbeterde meldcode**

AANLEIDING

Als school vermoedens heeft of te maken krijgt met slachtoffers van huiselijk geweld of kindermishandeling.

Evaluatie/ borging

Er wordt 1x per jaar (mei) geëvalueerd tijdens een teamvergadering, in samenwerking met schoolmaatschappelijk werker, schoolpsycholoog en externen. Vervolgens wordt de evaluatie besproken in het IB-MT. Nagaan hoe vaak het gebruikt/ toegepast wordt.

Randvoorwaarden voor een veilig werk- en meldklimaat

Om het voor de professionals mogelijk te maken om in een veilig werkklimaat huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren en om de stappen van de meldcode te zetten, draagt Boulevard410 er zorg voor dat:

- Binnen de organisatie en in de kring van ouder(s)/ verzorger(s) bekendheid wordt gegeven aan het doel en de inhoud van de meldcode (nieuwsbrief, website, schoolgids);
- Regelmatig een aanbod wordt gedaan van trainingen en andere vormen van deskundigheidsbevordering, zodat professionals voldoende kennis en vaardigheden ontwikkelen en ook op peil houden voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor het zetten van de stappen van de meldcode;
- Er voldoende deskundigen beschikbaar zijn die de professionals kunnen ondersteunen bij het signaleren en het zetten van de stappen van de code;
- De meldcode aansluit op de werkprocessen binnen de organisatie;
- De werking van de meldcode regelmatig wordt geëvalueerd en dat zo nodig acties in gang worden gezet om de toepassing van de meldcode te optimaliseren;
- Afspraken worden gemaakt over de wijze waarop Boulevard410 zijn professionals zal ondersteunen als zij worden aangesproken op de wijze waarop zij de meldcode toepassen.

STAP 1: IN KAART BRENGEN VAN SIGNALLEN

Wie: IB/ZC en leraar/ medewerker die zich zorgen maken om een leerling, of een vermoeden hebben van kindermishandeling of huiselijk geweld.

Hoe: IB/ZC en leraar/ medewerker plaatsen notitie in Parnassys onder Meldcode, stap 1: signaleren. De IB/ZC heeft de regie. Dit naar aanleiding van de volgende stappen:

- De IB/ZC is het eerste aanspreekpunt voor alle medewerkers die zich zorgen maken om een leerling of die een vermoeden hebben van kindermishandeling of huiselijk geweld.
- De IB/ZC ondersteunt de leraar bij het objectief in kaart brengen van- en communiceren over de signalen/ vermoedens van kindermishandeling. Uiteraard kan de IB/ZC zelf ook signalen of vermoedens hebben.
- Bij het signaleren maken de IB/ZC en leraar gebruik van een signaleringslijst: Signaleringslijst voor kindermishandeling 4-12 jaar en/ of signaleringslijst voor huiselijk geweld 4-12 jaar (zie: bijlage 1 en 2). Daarnaast worden observaties vastgelegd op papier.
- De IB/ZC en leraar omschrijven zo feitelijk/ objectief mogelijk welke signalen opvallen en om welke specifieke situaties het gaat. Dit wordt vastgelegd in Parnassys onder Meldcode, stap 1: signaleren.
- De IB/ZC informeert directie.
- Meldcode is opgenomen op de groepskaart van Parnassys.

STAP 2: COLLEGIALE CONSULTATIE EN ZO NODIG RAADPLEGEN VAN VEILIG THUIS

Wie: IB/ZC en leraar/ medewerker, schoolmaatschappelijk werker/schoolpsycholoog en directie: vanuit MDO of ad hoc overleg.

Hoe: IB/ZC plaatst notitie in Parnassys onder Meldcode, stap 2: Verslag collegiale consultatie/ MDO. Dit naar aanleiding van de volgende stappen:

- Nadat de IB/ZC de signalen of vermoedens van kindermishandeling of huiselijk geweld heeft opgemerkt, worden deze signalen in eerste instantie besproken met een deskundige collega (SMW, Schoolpsycholoog).
- Indien mogelijk wordt de leerling besproken binnen het MDO waarbij leraar (eventueel ook van broertje/ zusje), schoolmaatschappelijk werker/schoolpsycholoog, directie e.a. externen aanwezig zijn. IB/ZC en SMW stemmen af hoe de toestemming van ouders voor het bespreken in MDO gevraagd gaat worden. IB/ZC vraagt zo nodig ook advies Veilig Thuis.
- In dit MDO wordt een actieplan opgesteld: Wat zijn signalen, welke informatie hebben we nodig om te kunnen beoordelen wat er aan de hand is? Hebben we nader advies nodig, bijvoorbeeld van de Jeugdarts of het AMK? Hoe en wie gaat het gesprek aan met de leerling en/ of ouder(s)/ verzorger(s)?
- Motivatie voor VIR wordt vastgesteld en vermeld bij Meldcode: stap 2.
- Vanuit dit MDO worden signalen zo feitelijk/ objectief mogelijk vastgelegd en in Parnassys bijgewerkt, evenals de gesprekken die over de signalen gevoerd zijn, de stappen die gezet zijn en de besluiten die genomen zijn. Ook de gegevens die de signalen weerspreken worden vastgelegd.
- Waar het niet mogelijk is om te wachten op het MDO, zal door de IB/ZC een ad hoc overleg georganiseerd worden. Hier zijn leraar, IB/ZC, SMW/schoolpsycholoog en directie bij aanwezig als 'vaste' deelnemers.
- Worden ook hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling. Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht. Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd. Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een bevoegde beroepskracht.
- De IB/ZC zorgt voor terugkoppeling richting degene die als eerste de signalen heeft opgemerkt. Ook spreekt de IB/ZC af met betreffende leraar of andere medewerker op welke wijze hij/ zij een rol speelt in het vervolg na de signalering.
- Indien er hulpverlening binnen het gezin is, zal zoveel mogelijk afgestemd worden met elkaar.

Directe melding Veilig Thuis

- Bij acute zorg kan een directe melding bij Veilig Thuis een vervolg zijn. Criterium hiervoor is: als er dezelfde dag nog gehandeld moet worden. IB/ZC heeft regie en overlegt met SMW, schoolarts, leraar en licht directie in.
- Directie neemt besluit over melding bij Veilig Thuis.
- School kan ten alle tijden contact opnemen met Veilig Thuis voor (telefonisch) advies of consult. De medewerkers van Veilig Thuis helpen bij het in kaart brengen of interpreteren van de signalen. Ook adviseren zij over de te zetten stappen. Een adviesgesprek bij Veilig Thuis kan zonder de naam van de betreffende leerling te noemen. Daar is geen toestemming voor nodig van leerling, ouder(s)/ verzorger(s) of andere betrokkenen.
- Het doen van een melding zonder dat de signalen zijn besproken met de ouder(s)/ verzorger(s), is alleen mogelijk als:
- De veiligheid van de leerling, die van de professional of die van een ander in het geding is.
- Als vanuit het MDO of ad hoc overleg goede redenen zijn gesteld om te veronderstellen dat de ouder(s)/ verzorger(s) door dit gesprek het contact met school zal verbreken.

STAP 3: GESPREK MET OUDER(S)/ VERZORGER(S)

Wie: IB/ZC en leraar/ medewerker, schoolmaatschappelijk werker/schoolpsycholoog en directie: vanuit MDO of ad hoc overleg.

Hoe: De IB/ZC plaatst notitie in Parnassys onder Meldcode, stap 3: Verslag gesprek ouder(s)/ verzorger(s). Dit naar aanleiding van de volgende stappen:

- Voorbereiding van dit gesprek komt voort uit MDO of ad hoc overleg.
- IB/ZC nodigt ouders uit op school. Vanuit positieve benadering om zorgen te delen, met datum, tijd en wie aanwezig, info uit eerdere gesprekken meenemen. 'We spreken onze zorg uit en voelen ons verplicht dit te melden.'
- Vanuit overleg MDO wordt met elkaar afgesproken wie aanwezig is bij dit gesprek en wie gespreksleider is.
- Signalen worden besproken met de ouder(s)/ verzorger(s).
- Doel van het gesprek wordt uitgelegd.
- Feiten die zijn vastgesteld en de waarnemingen die zijn gedaan worden beschreven.
- Ouder(s)/ verzorger(s) worden uitgenodigd om hier een reactie op te geven.
- Na deze reactie wordt pas (zo nodig en zo mogelijk) een interpretatie gegeven van hetgeen gezien, gehoord en/of waargenomen is.
- Als er bij stap 2 het besluit is gevallen om te registreren in de VIR, wordt dit aan ouder(s)/ verzorger(s) medegedeeld en gemotiveerd.
- Consequenties van melden mededelen (onderzoek buiten school).
- Verslag van dit gesprek wordt gedeeld met betrokkenen en ouder(s)/ verzorger(s). Vervolgens wordt dit verslag door IB in Parnassys geplaatst onder Meldcode stap 3: gesprek met ouder(s)/ verzorger(s).
- Vervolgafpraak wordt altijd ingepland.
- Als ouder(s)/ verzorger(s) niet komen, neemt IB/ZC contact op voor terugkoppeling/ reden van niet verschijnen.
- Bij bereidheid om te komen: nieuwe afspraak!
- Bij bereidheid om niet te komen: vervolgstap!

STAP 4: WEGEN VAN GEWELD OF KINDERMISHANDELING

Wie: IB/ZC, SMW/schoolpsycholoog, directie, externen.

Hoe: De IB/ZC plaatst notitie in Parnassys onder Meldcode, stap 4: Verslag gesprek IB/ZC, SMW/schoolpsycholoog, directie; wegen van geweld of kindermishandeling. Dit naar aanleiding van de volgende stappen:

- Op basis van de signalen, het ingewonnen advies en het gesprek met de ouder(s)/ verzorger(s) wordt met behulp van een afwegingskader bepaald of er sprake is van acute of structurele onveiligheid;
- Bij het inschatten van het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling wordt gebruik gemaakt van een risicotaxatie- instrument.
- Wegen van de ernst van de aard overlaten aan Veilig Thuis. Dus altijd Veilig Thuis raadplegen.
- Acties en gesprekken/ adviezen worden altijd in Parnassys vastgelegd (Mapje stappenplan 'Meldcode' in Parnassys).

STAP 5: BESLISSEN: HULP INZETTEN OF MELDEN

Beslissen: Acute of structurele onveiligheid: áltijd melden bij Veilig Thuis. Daarnaast is zelf hulp verlenen of organiseren ook mogelijk. Blijf de effecten volgen.

Wanneer ouder(s)/ verzorger(s) vrijwillig hulp willen inzetten en IB/ZC, SMW/schoolpsycholoog en directie, op basis van de afweging in stap 4, denken dat de ouder(s)/ verzorger(s) en zijn gezin redelijkerwijs voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling kunnen beschermen:

- Organiseren de noodzakelijke hulp;
- Volg de effecten van deze hulp. Doe alsnog een melding als er signalen zijn dat het huiselijk geweld of de kindermishandeling niet stopt of opnieuw begint.

MELDEN EN BESPREKEN MET DE OUDER(S)/ VERZORGER(S)

Wanneer ouders niet vrijwillig hulp in willen zetten en tevens kunnen we de ouder(s)/ verzorger(s) niet voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling beschermen of wordt er getwijfeld of we er voldoende bescherming tegen kunnen bieden worden de volgende stappen gezet:

- Directie neemt besluit over melding bij Veilig Thuis.
- Melding van het vermoeden door IB/zorgcoördinator bij Veilig Thuis.

Een veilig thuis, daar maak je je toch sterk voor?

Veilig Thuis

Wil je advies of hulp?

Bel met Veilig Thuis op 0800-2000

(gratis en 24/7 bereikbaar)

Vanuit het buitenland kun je bellen naar: +31 703119007 (niet gratis)

- Bij melding zoveel mogelijk aansluiten bij feiten en gebeurtenissen en geef duidelijk aan als de informatie die gemeld wordt (ook) van anderen afkomstig is;
 - Overleg bij de melding bij Veilig Thuis wat de school na de melding, binnen de grenzen van de gebruikelijke werkzaamheden, zelf nog kan doen om de ouder(s)/ verzorger(s) en zijn gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen. Bespreek de melding vooraf met de ouder(s)/ verzorger(s).
1. Leg uit waarom de school van plan is een melding te gaan doen en wat het doel daarvan is;
 2. Vraag de ouder(s)/ verzorger(s) uitdrukkelijk om een reactie;
 3. In geval van bezwaren van de ouder(s)/ verzorger(s), overleg op welke wijze de school tegemoet kan komen aan deze bezwaren;^[1]_[SEP]
 4. Is dat niet mogelijk, weeg de bezwaren dan af tegen de noodzaak om de leerling of te beschermen tegen het geweld of de kindermishandeling. Betrek in de afweging van de school de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de leerling door het doen van een melding daartegen te beschermen;^[1]_[SEP]
 5. Doe een melding indien naar het oordeel van school, de bescherming van de leerling de doorslag moet geven. Van contacten met de leerling over de melding kan de school afzien;^[1]_[SEP]
 - Als de veiligheid van de leerling, die van de school, of die van een ander in het geding is.
 - Als de school goede redenen heeft om te veronderstellen dat de leerling daardoor het contact met u zal verbreken.

Beslissing wel/ niet melden, teruggeven in MDO met externen.

AANDACHTPUNTEN T.A.V. CONTACT MET EXTERNEN:

- Zorg dat je altijd terugbelt, zodat je zeker weet dat je met persoon van die instantie spreekt.
- Spreek altijd met de desbetreffende persoon af dat er een schriftelijk verslag wordt toegestuurd waar jij toestemming aan verleent. Dit document wordt in Parnassys geplaatst.
- N.a.v. dit gesprek wordt gespreksnotitie in Parnassys geplaatst.
- Contact met IB/zorgcoördinator of directie kan belangrijk zijn wanneer de zorgen groot zijn en/ of t.a.v. het wel of niet vooraf moeten informeren van ouder(s)/ verzorger(s).

LIJST MET AFKORTINGEN

IB-	Intern begeleider
ZC-	zorgcoördinator
SMW-	Schoolmaatschappelijk werker
MDO-	Multi disciplinair overleg

BIJLAGE 1: SIGNALERINGSLIJST KINDERMISHANDELING 4-12 JAAR

Deze lijst geeft een overzicht van signalen van kindermishandeling bij kinderen in de leeftijd van 4- 12 jaar. De signalenlijst is een hulpmiddel om een vermoeden van kindermishandeling te onderbouwen, niet om kindermishandeling te 'bewijzen'. Vrijwel alle genoemde signalen kunnen namelijk een andere oorzaak hebben.

Lichamelijk welzijn:

- Blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij- , krab- en bijtwonden
- Groeiachterstand
- Te dik
- Slecht onderhouden gebit
- Regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen
- Kind stinkt, heeft regelmatig smerige kleren aan
- Oververmoeid
- Vaak ziek
- Ziektes herstellen slecht
- Kind is hongerig
- Eetstoornissen
- Achterblijvende motoriek
- Niet zindelijk op leeftijd dat het hoort

Gedrag van het kind, algemeen:

- Timide, depressief
- Weinig spontaan
- Passief, lusteloos, weinig interesse in spel
- Apathisch, toont geen gevoelens of pijn
- In zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld
- Labiel
- Erg nerveus
- Hyperactief
- Negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst
- Negatief lichaamsbeeld
- Agressief, vernielzucht
- Overmatige masturbatie

Gedrag tegenover andere kinderen:

- Agressief
- Speelt weinig met andere kinderen
- Wantrouwend
- Niet geliefd bij andere kinderen

Gedrag tegenover ouders:

- Angstig, schrikachtig, waakzaam
- Meegaand, volzaam
- Gedraagt zich in bijzijn van ouders dan zonder ouders

Gedrag tegenover andere volwassenen:

- Angst om zich uit te kleden
- Angst voor lichamelijk onderzoek
- Verstijft bij lichamelijk contact
- Angstig, schrikachtig, waakzaam

Signalen specifiek voor seksueel misbruik

- Lichamelijk welzijn
- verwondingen aan geslachtsorganen
- vaginale infecties en afscheiding
- jeuk bij vagina of anus
- pijn in bovenbenen
- pijn bij lopen of zitten
- problemen bij plassen
- urineweginfecties
- seksueel overdraagbare aandoeningen

Gedrag van het kind

- drukt benen tegen elkaar bij lopen
- afkeer van lichamelijk contact
- maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek
- extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik
- zoekt seksuele toenadering tot volwassenen

BIJLAGE 2: SIGNALERINGSLIJST HUISELIJK GEWELD 4-12 JAAR

Externaliserende reacties:

- agressie tegen leeftijdsgenoten of gezinsleden
- wreedheid t.o.v. dieren
- vernielzucht
- weinig inschikkelijk zijn of zich verzetten tegen autoriteiten
- gedragsproblemen

Internaliserende reacties:

- angst en zich terugtrekken
- zichzelf beschuldigen
- negatief zelfbeeld
- verdriet
- verlegenheid
- depressie
- gebrek aan vertrouwen in ouders of volwassenen in het algemeen

Omgangsproblemen:

- sociale isolement door schaamte voor de thuissituatie
- ontbreken van of tekort aan sociale vaardigheden
- gebrek aan inlevingsvermogen of juist overgevoeligheid
- gering probleemoplossend vermogen

Schoolproblemen:

- moeilijkheden met schoolwerk of juist overcompenseren
- moeite met concentreren
- weglopen van school

Somatische klachten:

- hoofdpijn
- buikpijn
- slapeloosheid